

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА В СИСТЕМІ ОСВІТИ

для студентів

Освітньої програми:
Рівня вищої освіти:
на здобуття освітнього ступеню:
за спеціальністю:
галузі знань:

Психологія
першого (бакалаврського)
бакалавра
053 Психологія
05 Соціальні та поведінкові науки

Робоча програма: «Психологічна служба в системі освіти» для студентів рівня вищої освіти першого (бакалаврського), що навчаються за спеціальністю 053 Психологія у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Розробник: канд. психол. наук, Яцюрин А.О.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології

Протокол від «27»серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри _____ доц. Михальчук Ю.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від «27»серпня 2020 року № 1

Голова _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Гарант освітньо-професійної програми «Психологія» зі спеціальності 053 Психологія у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки рівня вищої освіти першого (бакалаврського)

доц. Мороз О.І. _____ (підпис)

© _____, 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, Галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3/ 3 Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 90/90 Кількість змістових модулів – 2	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) спеціальність: 053 Психологія (код і назва спеціальності) галузі знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
		Рік підготовки:	
		4-й	4-й
		Семестр	
		4-й	4-й
		Лекції	
		22 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		год. 54	82 год.
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид контролю 4-й семестр: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологічна служба в системі освіти» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 053 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія.

Метою курсу «Психологічна служба в системі освіти» - є надання майбутнім практичним психологам уявлення про структуру та функції психологічної служби у системі освіти, познайомити їх з формами та методами роботи психолога в різних державних та недержавних закладах освіти.

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні психологи, **набувають таких програмних компетентностей: ЗК (загальні компетентності), СК спеціальні (фахові, предметні) компетентності:**

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Психологічна служба в системі освіти», студенти повинні мати такі **програмні результати навчання:**

- ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
- ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання
- ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
- ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Практична психологія в системі освіти: основні завдання та функції.

1. Основні завдання психологічної служби системи освіти.
2. Зміст діяльності служби.
3. Структура психологічної служби системи освіти.

Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26,35,47,52,55,65; додаткова: 2,6.

Тема 2. Принципи та організаційні моделі діяльності психологічної служби системи освіти

1. Структура психологічної служби системи освіти
2. Організаційні моделі діяльності психологічної служби на рівні області
3. Організаційні моделі діяльності психологічної служби на рівні «район (місто) — навчальний заклад».
4. Введення посад у навчальні заклади
5. Тривалість робочого тижня

Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26,35,47,50-51,52,55,65; додаткова: 2,6.

Тема 3. Психологічна служба початкової школи

1. Психологічні умови ефективності роботи шкільної психологічної служби
2. Особливості *соціальної ситуації розвитку* першокласника
3. Специфіка роботи психолога у початковій школі

Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26,28,35,47,52,55,65; додаткова: 2,6.

Тема 4. Психологічна служба загальноосвітньої школи

1. Специфіка роботи практикуючого психолога у закладі середньої освіти.
2. Завдання та форми роботи шкільного психолога

Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26-29,35,47,52,55,65; додаткова: 2,6.

Тема 5. Психологічне забезпечення роботи навчальних закладів реабілітації неповнолітніх

1. Специфіка роботи практичного психолога у спеціальних закладах для неповнолітніх
2. Проблеми підліткового віку.

Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26,28,35,44,47,48,52,55,65; додаткова: 1,2,6.

Тема 6 психологічна служба у позашкільних закладах

1. Специфіка роботи психологічної служби позашкільного закладу
2. Основні завдання та методи роботи психологічної служби позашкільного закладу
3. Права та обов'язки працівників психологічної служби позашкільного закладу

Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26-29,35,47,52,55,65; додаткова: 2,6.

Тема 7. Психологічна служба у ЗВО

1. Специфіка роботи психолога у закладах вищої освіти
2. Основні напрями роботи психологічної служби в ЗВО
3. Основні функції психологічної служби у ЗВО

Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26-29,35,47,52,55,65; додаткова: 2,6.

Тема 8. Єдина інформаційна система психологічної служби

1. Призначення служби, її завдання та функції
2. Стратегія розвитку ЄІСПС
3. ЄІСПС у системі освіти

Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26-29,35,47,52,55,65; додаткова: 2,6.

Тема 9. Морально-етичні принципи діяльності шкільного психолога

1. Етика та моральність.
2. Етичні проблеми психолога.
3. Етичний характер психолога.
4. Етичний кодекс психолога

Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26,35,47,50-51,52,55,63,65; додаткова: 2,6.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
Змістовий модуль 1. Загальні питання організації психологічної служби освіти.												
Тема 1. Практична психологія в системі освіти: основні завдання та функції.		2				6						8
Тема 2. Принципи та організаційні моделі діяльності психологічної служби системи освіти		2	2			6		2				8
Змістовий модуль 1. Специфіка роботи психологічної служби у закладах освіти.												
Тема 3. Психологічна служба початкової школи		4				6						10
Тема 4. Психологічна служба закладів середньої освіти		2	2			6		2	2			10
Тема 5. Психологічне забезпечення роботи навчальних закладів реабілітації неповнолітніх		2	2			6						10
Тема 6. Психологічна служба у позашкільних закладах		2	2			6						10
Тема 7. Психологічна служба у ЗВО		4	2			6						10
Тема 8. Єдина інформаційна система психологічної служби		2	2			6						8
Тема 9. Морально-етичні принципи діяльності шкільного психолога		2	2			6			2			8
Всього:	36	22	14			54		4	4			82

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Практична психологія в системі освіти: основні завдання та функції.	2
2.	Тема 2. Принципи та організаційні моделі діяльності психологічної служби системи освіти	
3.	Тема 3. Психологічна служба початкової школи	2
4.	Тема 4. Психологічна служба у закладах середньої освіти	2
5.	Тема 5. Психологічне забезпечення роботи навчальних закладів реабілітації неповнолітніх	2
6.	Тема 6. Психологічна служба у позашкільних закладах	
7.	Тема 7. Психологічна служба у закладах вищої освіти	2
8.	Тема 8. Єдина інформаційна система психологічної служби	2
9.	Тема 9. Морально-етичні принципи діяльності шкільного психолога	2
	Разом	14

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Практична психологія в системі освіти: основні завдання та функції.	6
2.	Тема 2. Принципи та організаційні моделі діяльності психологічної служби системи освіти	6
3.	Тема 3. Психологічна служба початкової школи	6
4.	Тема 4. Психологічна служба у закладах середньої освіти	6
5.	Тема 5. Психологічне забезпечення роботи навчальних закладів реабілітації неповнолітніх	6
6.	Тема 6. Психологічна служба у позашкільних закладах	6
7.	Тема 7. Психологічна служба у закладах вищої освіти	6
8.	Тема 8. Єдина інформаційна система психологічної служби	6
9.	Тема 9. Морально-етичні принципи діяльності шкільного психолога	6
	Разом	54

7. Індивідуальні завдання.

(Індивідуальне навчально-дослідне завдання оформлюється у вигляді реферату)

1. Сучасна школа очима психолога.
2. Сучасний дитячий садок очима психолога.
3. Шкільна психодіагностика та її специфіка.
4. Корекційна робота психолога у установах освіти.
5. Психологічний супровід природного розвитку дошкільника.
6. Емоційні відхилення у дитячому віці та їх психологічна корекція.
7. Діагностика і корекція міжособистісних взаємодій у дитячому садку.
8. Методи роботи психолога з дітьми дошкільного віку.

9. Допомога дітям дошкільного віку у подоланні поведінкових труднощів.
10. Методи дослідження дітей – першокласників з труднощами адаптації.
- Корекція психічного розвитку молодшого школяра на початковому етапі навчання.
11. Психологічна допомога дітям у випадках шкільної дезадаптації.
12. Підліток як клієнт психолога.
13. Психологічна служба у школах США.
14. Психологічна служба в системі освіти Російської Федерації: досягнення та проблеми.
15. Форми взаємодії шкільного психолога і соціального педагога.
16. Акцентуації характеру у підлітків як об'єкт профілактики і корекції.
17. Профілактика і корекція соціально-педагогічної запущеності дітей.
18. Шляхи профілактики і корекції девіантної поведінки у дітей і підлітків.
19. Дитяча агресивність: діагностика, профілактика і корекція.
20. Насильництво у школі: психологічні аспекти.
21. Діагностика сім'ї і сімейного виховання.
22. Сім'я як об'єкт психологічної корекції.
23. Активні форми роботи психолога з педагогами.
24. Стиль педагогічної діяльності та спілкування: діагностика та корекція.
25. Досвід діяльності шкільних психологів у країнах Європи.

Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1: Місце психології в системі людинознавства.				
Тема 1. Практична психологія в системі освіти: основні завдання та функції.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Конспект, здійснити порівняльний аналіз роботи ПСвСО в Україні та Європі. Розробити контрольні тести до теми (20 одиниць)	Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26,35,47,52,55,65; додаткова: 2,6. Інформаційні ресурси в інтернеті: 1-13	6
Тема 2. Принципи та організаційні моделі діяльності психологічної служби системи освіти	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Експрес опитування, анотування основних джерел з теми, схематично зобразити такі питання: структура психологічної служби системи освіти; організаційні моделі діяльності психологічної	Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26,35,47,50-51,52,55,65; додаткова: 2,6. Інформаційні ресурси в інтернеті: 1-13	8

		служби на рівні області		
Тема 3. Психологічна служба початкової школи	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Доповідь, Есе «Специфіка роботи психолога у початковій школі»	Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26,28,35,47,52,55,65; додаткова: 2,6. Інформаційні ресурси в інтернеті: 1-13	6
Тема 4. Психологічна служба у закладах середньої освіти	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Експрес опитування Презентація «Структура роботи психологічної служби в закладах середньої освіти»	Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26-29,35,47,52,55,65; додаткова: 2,6. Інформаційні ресурси в інтернеті: 1-13	8
Тема 5. Психологічне забезпечення роботи навчальних закладів реабілітації неповнолітніх	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Доповідь «Специфіка роботи практичного психолога у спеціальних закладах для неповнолітніх» Анутованн я основних джерел з теми	Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26,28,35,44,47,48,52,55,65; додаткова: 1,2,6. Інформаційні ресурси в інтернеті: 1-13	8
Тема 6. Психологічна служба у позашкільних закладах	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Експрес опитування, Презентація на тему «Психологічна служба у позашкільних закладах України»	Література: основна: 1,6,7,26,33,42,52,62,63; додаткова: 4,6,7. Інформаційні ресурси в інтернеті: 1-13	6

Тема 7. Психологічна служба у закладах вищої освіти	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Експрес опитування, Есе на тему «Специфіка роботи психолога у ЗВО» Здійснити порівняльний аналіз роботи психолога у ЗВО України та закордону.	Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26-29,35,47,52,55,65; додаткова: 2,6. Інформаційні ресурси в інтернеті: 1-13	6
Тема 8. Єдина інформаційна система психологічної служби	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Експрес опитування, Доповідь	Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26-29,35,47,52,55,65; додаткова: 2,6. Інформаційні ресурси в інтернеті: 1-13	6
Тема 9. Морально-етичні принципи діяльності шкільного психолога	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття.	Експрес опитування укладання термінологічного словника,	Література: основна: 1,4,5,7,16,18,23,26,35,47,50-51,52,55,63,65; додаткова: 2,6. Інформаційні ресурси в інтернеті: 1-13	6

8. Методи навчання і прийоми навчання

I. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота);
- за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи;
- за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні(конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків;
- за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.

II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності

Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання

III. Контроль і самоконтроль, аналіз та оцінювання результатів навчання

Індивідуальне і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи

9. Методи контролю

1. Поточне тестування.
2. Перевірка завдань самостійної роботи.
3. Перевірка індивідуальної роботи.
4. Поточний контроль.
5. Семестрова форма контролю.

Питання до заліку

1. Які основні завдання психологічної служби системи освіти?
2. Опишіть структуру психологічної служби системи освіти.
3. Назвіть основні напрями діяльності психологічної служби системи освіти.
4. Як ви розумієте поняття “психічне здоров’я”?
5. Дайте розгорнуті відповіді на такі запитання: Що спонукало Вас до вивчення практичної психології? У чому смисл роботи практикуючого психолога в закладі (установі) освіти? Якими особистісними рисами має вирізнятися практикуючий психолог (соціальний працівник)?
6. Структура психологічної служби системи освіти
7. Організаційні моделі діяльності психологічної служби на рівні області
8. Організаційні моделі діяльності психологічної служби на рівні «район (місто) — навчальний заклад».
9. Введення посад у навчальні заклади
10. Тривалість робочого тижня
11. Дайте загальну характеристику психічного розвитку дитини молодшого шкільного віку.
12. Назвіть основні проблеми молодшого шкільного віку.
13. Які основні цілі та завдання стоять перед психологічною службою початкової школи?
14. Який зміст роботи шкільного психолога у зв’язку зі вступом дітей до школи?
15. У чому полягає сутність роботи в період адаптації до школи?
16. Які основні напрями роботи з невстигаючими учнями?
17. У чому зміст роботи психолога з батьками?
18. Чим характеризується робота шкільного психолога у зв’язку з переходом від молодшого шкільного віку до підліткового?
19. Які особливості функціонування психологічної служби у різних ланках загальноосвітньої школи?
20. В чому полягає специфіка роботи психологічної служби у закладах нового типу?
21. Як досягти системності в роботі психологічної служби школи?
22. В чому різниця і що спільного у викладанні старшокласникам основ теоретичної та практичної психології?
23. Поміркуйте, як краще організувати спільну роботу шкільних психологів із педагогами та батьками.
24. Що таке психологізація, персоналізація навчально-виховного процесу?
25. Які основні причини відхилень у поведінці підлітків?
26. Чому підлітковий вік називають важким як для самого підлітка, так і для вихователів?
27. Які проблеми, пов’язані зі статевим дозріванням, виникають у роботі з учнями закладів реабілітації та як їх слід вирішувати?
28. Що таке “акцентуація характеру” та які акцентуації найчастіше трапляються в учнів закладів реабілітації?
29. Які особливості роботи з акцентуйованими підлітками?
30. Назвіть специфічні адаптаційні реакції учнів закладів реабілітації (за В. Пирожковим).
31. Як допомогти неповнолітньому адаптуватися до умов закладу реабілітації?
32. У чому специфіка психологічної служби позашкільного закладу порівняно з такою ж службою у загальноосвітній школі?

33. Які особливості роботи позашкільного психолога з розвитку творчої особистості гуртківців?
34. Хто входить до складу психологічної служби позашкільного закладу?
35. Які існують методи психологічної роботи в умовах позашкільного закладу?
36. Сформулюйте права та обов'язки позашкільного психолога.
37. Подумайте, як краще облаштувати кімнату психологічного розвантаження у позашкільному закладі.
38. Назвіть основні напрями діяльності психологічної служби вищої школи.
39. У чому полягають основні функції психологічної служби ВЗО?
40. Які умови ефективної діяльності психологічної служби ВЗО?
41. Назвіть основні складові типової структури психологічної служби ВЗО.
42. У чому специфіка діагностичної роботи психолога у вищому закладі освіти?
43. Які проблеми адаптації до умов навчання може допомогти розв'язати психологічна служба ВЗО?
44. Розкрийте суть поняття особистісного зростання майбутнього фахівця.
45. Що таке ЄІСПС, які її завдання та функції?
46. Розтлумачте поняття інформаційної технології.
47. Що таке комп'ютерна мережа передання даних, які її можливості?
48. Які завдання виконує ЄІСПС у системі освіти?
49. Назвіть елементи, з яких складається ЄІСПС.
50. Що таке "інформаційна архітектура"?
51. Сформулюйте поняття автоматизованого банку інформації та визначте його функції.
52. Як користуватися послугами ЄІСПС?
53. В чому полягає необхідність дотримання етичних принципів практикуючими психологами?
54. Які загальні принципи входять до Етичного кодексу психолога?
55. Обґрунтуйте зміст головного етичного принципу психолога.
56. Які особливості застосування принципів відповідальності, компетентності, конфіденційності для психологів системи освіти?
57. Перелічіть інші етичні принципи та розкрийте можливості їх застосування у практичній діяльності.
58. Назвіть типові ситуації та випадки, в яких важливе значення має дотримання психологом етичних норм.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Залік

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1										40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
6	8	6	8	8	6	6	6	6			

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		

64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Підручники.
2. Роздатковий матеріал. Фотографії, малюнки.
3. Мультимедійні засоби. Презентації.

12. Методичне забезпечення

Основна література:

1. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. 2-ге вид. Навч. Посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 254 с.
2. Ломов Б. Ф. Система наук о человеке. *Вопросы общей, педагогической и инженерной психологии*. М.: Педагогика, 1991. С. 30-50С.
3. Абрамова Г. С. Введение в практическую психологию. М.: Изд. центр «ACADEMIA», 1996.- 224 с.
4. Бажутина С. Б., Воронина Г. Г., Буллах И.П. Практическая психология в вузе и школе. Луганск: Янтарь, 2000. 113 с.
5. Рабочая книга школьного психолога / Под ред. И.В.Дубровиной. М.: *Международная педагогическая академия*, 1995. — 376 с.
6. Немов Р. С. Основы психологического консультирования. М.: Владос, 1999. — 528 с.
7. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача. – К., 2006.
8. Варій М. Й., Психологія особистості. - К.,2010.
9. Кириленко Т. С., Психологія: емоційна сфера особистості.-К.,2009.
10. Абрамова Г. С. Введение в практическую психологию. — М.: Изд. центр «ACADEMIA», 1996.- 224 с.
11. Абрамова Г. С. Практикум по психологическому консультированию. Екатеринбург : Деловая книга, М.: Изд. центр «ACADEMIA» 1995. — 128 с.
12. Аминов Н. А., Молоканов М. В. Социально-психологические предпосылки специальных способностей школьных психологов // *Вопросы психологии*. — №1. — 1992. — С. 74—83.
13. Ананьев Б. Г. О проблемах современного человекознания — М.: Наука, 1977. — С. 17—39.
14. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания // *Избранные психологические труды*: В 2-х т. — М.: Педагогика, 1980. — Т. 1. —
15. Андреева Г. М. Актуальные проблемы социальной психологии. — М.: Изд-во МГУ, 1988. — С. 91—109.
16. Біла О. Г. Соціально-психологічні детермінанти особистісного становлення психолога-практика // *Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наук. пр. Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України / За ред. С. Д. Максимека.*— К.: ГНОЗІС, 2003. — Т.V. — 4.6. - С. 18—22.
17. Бондаренко О. Ф. Психологическая помощь: теория и практика: Учеб. пособие. - К.: Укртехпрес, 1997.- 216 с.

18. Бажутина С. Б., Воронина Г. Г., Буллах И.П. Практическая психология в вузе и школе. — Луганск: Янтарь, 2000. — 113 с.
19. Вернадский В. И. Химическое строение биосферы Земли и ее окружение. — М.: Прогресс, 1965.
20. Годфруа Ж. Что такое психология. — В 2-х кн. — Т.1. — М.: МиЗ. , 1996. — С. 64—128.
21. во РГПУ им. А. И. Герцена, 2000.— 412 с.
22. Демьянов Ю.Г. Основы психопрофилактики и психотерапии: Пособие для студентов психол. ф-тов ун-тов. — СПб: Паритет, 1999. — 244 .
23. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. 2-ге вид. Навч. Посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2019. — 256 с.
24. Жіночі права: крок за кроком: Практичний посібник з використання міжнародного закону про права людини і механізми захисту прав жінок у контексті прав людини : Пер з англ. — К: Основи, 1999.— 236 с.
25. Забродин Ю.М. Становление психологии и проблемн психологической службы // Тенденции развития психологической науки / Отв. ред. Б. Ф. Ломов, Л. И. Анцыферова. - М.: Наука, 1989. - С. 255-269.
26. Закон України «Про освіту».
27. Закон України «Про дошкільну освіту».
28. Закон України «Про повну загальну освіту».
29. Закон України «Про вищу освіту»
30. Кабаченко Т. С. Психология в управлении человеческими ресурсами: Учебн. пособие. — СПб.: Питер, 2003. — 400 с.
31. Климов Е. А. Введение в психологию труда.— М.: Изд-во МГУ, 1988. —С. 175—186.
32. Ломов Б. Ф. Человеческий фактор и прикладная психология // Вопросы общей, педагогической и инженерной психологии. — М.: Педагогика, 1991. — С. 51—61
33. Лоос В. Г. Промышленная психология. — К.: Техника, 1980. — 184 с.
34. Максименко С. Д., Ільїна Т. Б. До проблеми розробки освітньо-кваліфікаційної характеристики сучасного психолога // Практична психологія та соціальна робота. — 1999. — № 1. — С. 2—6.
35. Матвеева М.П. Організація роботи шкільного психолога: Методичні рекомендації. — Кам'янець-Подільський: Інформаційно-видавничий відділ Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету, 2001.— 36 с.
36. Мей Р. Искусство психологического консультирования. — М.: КЛАСС, 1994.— 144 с.
37. Немов Р. С. Основы психологического консультирования. — М.: Владос, 1999. — 528 с.
38. Немов Р. С. Психология. — В 3 кн. — М.: Владос, 2001 —Кн. 2: Психология образования. — 608 с.
39. Общая психология / Под ред. А. В. Петровского. — 3-е изд., пе-рераб. и доп. — М.: Просвещение, 1986. — 464 с.
40. Основи консультативної психології: Аналіз сучасних концепцій: Методичні рекомендації для студентів педінститутів спеціальності «Практичний психолог в закладах народної освіти» / Укладач О.Ф.Бондаренко. — К.: РНМК Міносвіти України, 1992. — 116 с.
41. Основи практичної психології / В. Панок, Н. Чепелева, Т. Титаренко. — К: Либідь, 2001.—534 с.
42. Основи психології / За ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця — К.: Либідь, 1996.— 632 с.
43. Панок В.Г. Концепція національної соціально-психологічної служби // Педагогіка і психологія. — 1994. — №2.— С. 3—10.
44. Панок В. Г. Українська практична психологія: визначення, структура і завдання // Практична психологія і соціальна робота. — 1997. —
45. №10. -С.; -1998. —№1. -С.
46. Пов'якель Н.І, Бмохіна І.О. Психологічні передумови становлення позитивної Я-концепції як базової компоненти професійного самовизначення психолога // Психологія: Зб.наук. пр. — Вип. 2 (5). — К.: НПУ, 1999. — С. 177— 183.

47. Положення про психологічну службу системи освіти України // Практична психологія та соціальна робота — № 2. — 2017. — С. 35—38.
48. Права дитини: Від витоків до сьогодення: Збірник текстів методичних та інформаційних матеріалів. — К.: Либідь, 2002. — 280 с.
49. Права людини: Міжнародні договори України, декларації, документи. — К.: Наукова думка, 1992. — 198 с.
50. Права людини: Основні міжнародно-правові документи/ Упоряд. Ю. К. Качуренко.— К.: Вища школа, 1989. — 248 с.
51. Права человека: Сборник универсальных и региональных международных документов / Сост. Л. Н. Пестаков. — М.: Изд-во МГУ, 1990. — 202 с.
52. Практична психологія в системі освіти: Питання організації та методики / За ред. В.Г.Панка. - К, Либідь,1995.- 204 с.
53. Психологічне консультування (психологічна служба — молоді) / Укладач Федорчук В. М. — Кам'янець-Подільський: Науково-видавничий відділ Кам'янець-Подільського педагогічного інституту, 1996.-32 с.
54. Психотерапия детей и подростков / Под ред. Х. Ремшмидта: Пер. с нем. — М.: Мир, 2000. — 656 с.
55. Рабочая книга школьного психолога / Под ред. И.В.Дубровиной. — М.: Международная педагогическая академия, 1995. — 376 с.
56. 48. Рамуль К. А. О психологии ученого и, в частности, о психологии ученого-психолога // Вопросы психологии. - 1965. - № 6.- С. 6-9
57. Рубинштейн С. Л. Вопросы психологической теории // Вопросы психологии. — 1955. — № 1. — С. 5—17.
58. Рубинштейн С. Л. Проблемы общей психологии. — М.: Педагогика, 1973. — 396 с.
59. Савчин М. Загальна психологія. — В 2 кн. — Т. 1. — Дрогобич: Відродження, 1998. — 159 с.
60. Сидорепко І. С. Актуальні напрямки роботи психолога в організаціях малого бізнесу // Актуальні проблеми психології. Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. — Т. 4. — К., 2002. — С. 211—213.
61. Скоков С. І. Психологічна служба в установах кримінально-виконавчої системи України // Практична психологія і соціальна робота — 2002. — № 6. — С. 54—58.
62. Франкл В. Человек в поисках смысла: Пер. с англ. — М.: Прогресс 1990. — 368 с.
63. Чепелєва Н. В., Пов'якель Н. І. Теоретичне обґрунтування моделі особистості практичного психолога // Психологія: Збірник наукових праць — Вип. 3. — К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 1998. — С. 35—41.
64. Яценко Т. С. Психологічні основи групової психокорекції. — К: Либідь, 1996. - 264 с.
65. Панок В., Титаренко Т. Основи практичної психології. — К.: Либідь, 2006. — 533 с

Додаткова література

1. Конвенція про захист прав та гідностей людини у зв'язку з використанням досягнень медицини та біології: Конвенція про права людини та біомедицину.
2. Коротка інформація щодо діяльності системи центрів соціальних служб для молоді // Практична психологія і соціальна робота — 1999. — №7.— С. 43—46.
3. Ломов Б Ф. Система наук о человеке // Вопросы общей, педагогической и инженерной психологии. — М.: Педагогика, 1991. — С. 30—50.
4. Основи консультативної психології: Аналіз сучасних концепцій: Методичні рекомендації для студентів педінститутів спеціальності «Практичний психолог в закладах народної освіти» / Укладач О.Ф.Бондаренко. — К.: РНМК Міносвіти України, 1992. — 116 с.
5. Ярошевский М.Г. История психологии. - М., 2006. —
6. Психологія. Вступ до спеціальності//Іванова О.В. — К.: Центр навчальної літератури, 2013р. — 184с.
7. Дуткевич Т.В., Теорія і практика розвивально-корекційної роботи: Навч. Посіб. — К.: КНТ, 2017. — 266 с.

Словники і довідники:

1. Словник-довідник психолога-консультанта/укл.:Н.В. Гаркавенко, Я.В. Чапрак, С.К. Шандрук, І.І. Солійчук/ Наук. ред. В.Г. Панок .- Чернівці, «Рута», 2010.- 200 с.

Перелік фахових періодичних видань рекомендованих для використання в практичній діяльності спеціалістів практичних психологів

- ✓ 23316 - газета "Психолог"
- ✓ 37648 - газета "Психолог дошкілля"
- ✓ 91815 - газета "Соціальний педагог"
- ✓ 90224 - газета "Дефектолог"
- ✓ 23677 - "Психолог. Бібліотека"
- ✓ 91491 - "Психолог. Комплект книжок для психолога. Шкільний світ.
- ✓ 2005-2007" 74064 - журнал "Практична психологія та соціальна робота" 74016 - журнал "Обдарована дитина"

Інформаційні ресурси в інтернеті:

1. [www .center- psycholog. org .ua](http://www.center-psycholog.org.ua)
2. <http://psychology-online.net/>
3. http://lib.prometey.org/?sub_id=34
4. http://www.twirpx.com/files/#files_psychology
5. <http://www.metod-kopilka.ru/shkolnomupsihologu.html>
6. <http://test.vin.com.ua/>
7. <http://studme.com.ua/psihologiya/default.htm>
8. <https://imzo.gov.ua/psychologichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/normatyvno-pravova-baza/>